

Sygn. akt IX Ca 1099/18

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Bożena Charukiewicz SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2019 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z wniosku K. K. (1)

z udziałem K. K. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt I Ns 107/16,

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie VII w ten sposób, że zasądzoną w nim od uczestniczki dla wnioskodawcy kwotę 46.524,11 zł (czterdzieści sześć tysięcy pięćset dwadzieścia cztery złote jednaście groszy) rozłożyć na dwie raty, pierwszą w wysokości 16.524,11 zł płatną do dnia 7 maja 2019 r. i drugą w wysokości 30.000 zł płatną do dnia 31 grudnia 2019 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminom płatności każdej z rat;

II. oddalić apelację w pozostałej części;

III. koszty postępowania apelacyjnego wnioskodawca i uczestniczka ponoszą każdy w zakresie związanym ze swoim udziałem w sprawie.

Bożena Charukiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1099/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. K. (1) wniósł o dokonanie podziału majątku wspólnego jego i uczestniczki K. K. (1) wskazując, w iż w skład jego wchodzi:

- 1) Samochód osobowy marki O. (...) rok produkcji 2008 o numerach rej. (...) o wartości 10000 zł,
- 2) Środki zgromadzone na lokacie w Raiffeisen P. w wysokości 18.028,39 zł,
- 3) Środki zgromadzone przez uczestniczkę na polisach ubezpieczeniowych nr (...) S.A. o wartości około 10000 zł,
- 4) Meble do sypialni o wartości 1657 zł (łóżko) i 400 zł (dwie nocne szafki)
- 5) Lampa do salonu – 800 zł
- 6) Meble do salonu – 5357 zł
- 7) Urządzenie wielofunkcyjne L. o wartości 100 zł
- 8) Drukarka H. o wartości 100 zł
- 9) Fotel czarny biurowy o wartości 70 zł
- 10) Nawilżacz powietrza o wartości 150 zł
- 11) 2 obrazy o wartości 200 zł każdy
- 12) Odkurzacz e. (...) o wartości 180 zł
- 13) Rower stacjonarny o wartości 300 zł
- 14) Kino domowe o wartości 1200 zł
- 15) Telewizor (...) o wartości 3000 zł
- 16) Ława szklana o wartości 200 zł
- 17) Materac dmuchany o wartości 100 zł
- 18) Gril elektryczny o wartości 80 zł
- 19) Cukiernica srebrna o wartości ok. 500 zł
- 20) Antena satelitarna o wartości 500 zł
- 21) Nawigacja T. Tom XXL.

Dodatkowo domagał się rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego na nieruchomość wchodzącą w skład majątku osobistego uczestniczki w postaci lokalu położonego w O. przy ul. (...) w kwotach: 27.176,74 zł tytułem remontu lokalu mieszkalnego, 67.230,54 zł tytułem spłaty kredytu hipotecznego oraz nieustalonej bliżej kwoty tytułem wniesionych opłat na fundusz remontowy związany z lokalem uczestniczki (k. 3-7, k. 97).

Uczestniczka K. K. (1) poparła wnioszek o dokonanie podziału majątku. Jednocześnie wniosła, aby za składnik majątku wspólnego uznać również oszczędności zgromadzone na rachunkach bankowych wnioskodawcy, środki zgromadzone przez niego na polisach ubezpieczeniowych (...) S.A. oraz ruchomości:

- 1) Telewizor marki T. o wartości 2000 zł
- 2) Laptop marki A. o wartości 1500 zł
- 3) Konsola do gier P. o wartości 1000 zł

- 4) Dysk zewnętrzny marki T. o wartości 250 zł
- 5) Nawigacja samochodowa T. T. o wartości 400 zł
- 6) CB radio marki M. o wartości 350 zł
- 7) Komplet opon zimowych o wartości 400 zł
- 8) Wiertarka udarowa o wartości 200 zł
- 9) W. z kompletem narzędzi o wartości 150 zł
- 10) Walizka podróżna o wartości 100 zł
- 11) Torba podróżna o wartości 100 zł
- 12) Plecak sportowy o wartości 100 zł.

Nie kwestionowała konieczności rozliczenia nakładów poczynionych na jej majątek osobisty w kwocie 67.230,54 zł. Domagała się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym stron poprzez ustalenie udziału wnioskodawcy na 4/10 części, zaś uczestniczki na 6/10 części (k. 55-61).

W toku postępowania wnioskodawca i uczestniczka zmodyfikowali swoje stanowiska i zgodnie wniesli aby:

- a) wnioskodawcy przyznać: telewizor marki T. o wartości 500 zł, wkrętarce z kompletem narzędzi o wartości 35 zł, drukarkę H. o wartości 1 zł, jeden obraz wiszący nad łóżeczkiem dziecka (bez obowiązku spłaty na rzecz uczestniczki), materac dmuchany (bez obowiązku spłaty na rzecz uczestniczki), grill elektryczny o wartości 10 zł oraz cukiernicę o wartości 50 zł;
- b) uczestniczce przyznać: meble do sypialni o wartości 1500 zł, lampę do salonu o wartości 400 zł, dwie torby podróżne o wartości 1 zł, nawilżacz powietrza o wartości 40 zł, antenę satelitarną z konwerterem o wartości 100 zł oraz nawigację T. Tom XXL o wartości 150 zł.

Jednocześnie ustalili, że do majątku wspólnego nie wchodzi: dysk zewnętrzny T., urządzenie wielofunkcyjne L. (które wchodzi do majątku osobistego uczestnika), fotel biurowy, laptop A. (majątek osobisty uczestnika), walizka podróżna oraz opony do samochodu (które stanowią przynależność). Nie cofnęli jednak wniosku w tym zakresie.

W toku postępowania wnioskodawca i uczestniczka sprzedali konsolę PlayStation, odkurzacz elektrolux i ławę szklaną i uzyskanymi środkami podzielili się zgodnie.

Postanowieniem z dnia 22 maja 2018 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie, w punktach:

- I. umorzył postępowanie w przedmiocie podziału konsoli P., odkurzacza E. oraz ławy szklanej;
- II. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy K. K. (1) i uczestniczki K. K. (1), między którymi małżeńska wspólność ustawowa ustała z dniem 16 października 2015r. na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 marca 2015r. w sprawie VI RC 221 /14 o rozwód, wchodzi:
  1. meble do sypialni w postaci łóżka oraz dwóch szafek nocnych o wartości 1.500 zł;
  2. lampa do salonu o wartości 400 zł;
  3. telewizor marki T. (...) cale o wartości 500 zł;
  4. wkrętarce z kompletem narzędzi o wartości 35 zł;

5. dwie torby podróżne i plecak sportowy o wartości 1 zł;
  6. drukarka atramentowa H. o wartości 1 zł;
  7. nawilżacz powietrza o wartości 40 zł;
  8. obraz wiszący nad łóżeczkiem dziecka;
  9. materac dmuchany;
  10. grill elektryczny o wartości 10 zł;
  11. antena satelitarna z konwerterem o wartości 100 zł;
  12. nawigacja T. T. o wartości 150 zł;
  13. cukiernica o wartości 50 zł;
  14. samochód osobowy marki O. (...) o nr rej. (...) o wartości 11.300 zł;
  15. środki pieniężne zgromadzone na rachunku oszczędnościowym w (...) Banku (...) S.A. o nr (...) o wartości 4.133,96 zł;
  16. środki pieniężne zgromadzone na rachunkach oszczędnościowych w (...) S.A. o nr (...), nr (...) i nr (...) o łącznej wartości 6.291,58 zł;
  17. równowartość środków zgromadzonych na polisie ubezpieczeniowej nr (...) w (...) S.A. o wartości 9.798,43 zł;
- tj. składniki majątkowe o łącznej wartości 34.310,97 zł;

III. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki opisanego w pkt II ppkt 3, 4, 6, 10, 13, 14 i 15 w ten sposób, że wymienione tam składniki o łącznej wartości 16.029,96 zł przyznał na własność wnioskodawcy,

IV. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki opisanego w pkt II ppkt 1, 2, 5, 7, 11, 12, 16, 17 w ten sposób, że wymienione tam składniki o łącznej wartości 18.281,01 zł przyznał na własność uczestniczce,

V. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki opisanego w pkt II ppkt 8 i 9 w ten sposób, że wymienione tam składniki przyznał na własność wnioskodawcy bez obowiązku dokonywania spłaty na rzecz uczestniczki;

VI. oddalił wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym;

VII. zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.125,52 zł tytułem dopłaty oraz kwotę 45.398,59 zł tytułem rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek odrębny uczestniczki, tj. łączną kwotę 46.524,11 zł płatną w terminie 3 (trzech) miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia wskazanemu wyżej terminowi płatności,

VIII. nakazał wnioskodawcy i uczestniczce, aby wzajemnie wydali sobie przyznane im ruchomości,

IX. oddalił wnioski byłych małżonków w pozostałej części,

X. zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 500 zł tytułem zwrotu połowy opłaty od wniosku,

XI. oddalił wzajemne wnioski o zasądzenie kosztów postępowania w pozostałym zakresie;

XII. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Olsztynie tytułem tymczasowo poniesionych wydatków od wnioskodawcy kwotę 825,61 zł, a od uczestniczki kwotę 825,62 zł.

Sąd ten ustalił, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania zawarli związek małżeński w dniu 4 września 2010 r. Posiadają jedno małoletnie dziecko – syna K. K. (2) ur. (...) Wyrokiem z 17 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w sprawie o sygn. akt VI RC 221/14 rozwiązał przez rozwód ich małżeństwo z winy obu stron. Wyrok uprawomocnił się 16 października 2015 r.

W czasie trwania małżeństwa wnioskodawca i uczestniczka zamieszkiwali wraz z dzieckiem w mieszkaniu na ul. (...) stanowiącym majątek osobisty uczestniczki. Ponosili wówczas wspólnie koszty utrzymania mieszkania, w tym także regulowali należności z tytułu funduszu remontowego (za okres od dnia 4 września 2010r. do dnia 16 października 2015r. w łącznej wysokości 5.285 zł). We wrześniu 2013 r. wnioskodawca wyprowadził się. W dniu 16 września 2013 r. zawarł umowę najmu lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w O..

W III kwartale 2011 r. strony przeprowadziły remont mieszkania uczestniczki. Dokonano remontu łazienki i ubikacji, wymieniono drzwi wewnętrzne oraz wykonano szafy zabudowane. Nakłady poczynione z tego tytułu z majątku wspólnego wyniosły 27.190,03 zł.

W czasie trwania związku małżeńskiego z majątku wspólnego dokonano częściowej spłaty kredytu zaciągniętego przez uczestniczkę w (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. (obecnie R. (...) P.), na podstawie umowy nr (...), w łącznej kwocie 67.230,54 zł.

Umowa kredytowa zabezpieczona była polisą ubezpieczeniową nr (...) na której nie były gromadzone środki pieniężne. Uczestniczka objęta była również ochroną ubezpieczeniową potwierdzoną polisą ubezpieczeniową nr (...). Była to polisa oszczędnościowa. Na dzień 16 października 2015 r. wartość polisy i jej wykupu wynosiła 9798,43 zł. Po jej zlikwidowaniu uczestniczka otrzymane z niej środki przeznaczyła na spłatę pożyczek zaciągniętych u rodziny i znajomych. Uczestniczka posiadała także polisę na rachunku (...) nr (...) w R. (...)P.. Na dzień 31 lipca 2013r. na rachunku zgromadzone były środki wysokości 18.028,39 zł. Środki te uczestniczka wydała w części na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny a w części na spłatę kredytu hipotecznego opisanego powyżej.

Uczestniczka posiadała także rachunki bankowe w (...) S.A. o nr (...), na którym na dzień 16 października 2015r. nie odnotowano żadnych środków oraz nr (...), na którym w dniu 16 października 2015 r. widniało zadłużenie w wysokości 1.813,81 zł. Ponadto na rzecz uczestniczki prowadzone były kolejne cztery rachunki w mBanku. Na rachunku nr (...) do dnia 15 października 2015 r. nie były przeprowadzane operacje. Na rachunku nr (...) na dzień 15 października 2015 r. znajdowały się środki w wysokości 6000 zł, na rachunku nr (...) w kwocie 19,01 zł, zaś na rachunku nr (...) w kwocie 272,57 zł.

Wnioskodawca także posiadał wnioskodawcy polisy ubezpieczeniowe. Umowa potwierdzona polisą nr (...) zawarta została w dniu 28 lipca 2011 r., zaś rozwiązana została w dniu 22 grudnia 2011 r. Umowa nr (...) zawarta została natomiast w dniu 31 stycznia 2012 r., zaś rozwiązana w dniu 25 czerwca 2012r. Obie umowy zamknięte zostały z wartością wynoszącą 0 zł.

Na rzecz wnioskodawcy (...) Bank (...) prowadził rachunek nr (...), który na dzień ustania wspólności ustawowej małżeńskiej stron posiadał zadłużenie w wysokości 4.042,97 zł. Wskazany bank prowadził także na rzecz wnioskodawcy rachunek nr (...), na którym na dzień 16 października 2015r. znajdowały się środki w wysokości 4.133,96 zł. W trakcie trwania związku małżeńskiego stron wnioskodawca posiadał również rachunek bankowy (...) w (...) nr (...). Rachunek prowadzony jest nadal, jednakże ostatnia operacja na rachunku wykonana została w dniu 11 lipca 2015 r. Saldo rachunku wskazywało wówczas na zadłużenie w kwocie 6,88 zł. Ponadto wnioskodawca posiadał rachunki bankowe w bankach (...) S.A. (zamknięte przed zawarciem związku małżeńskiego), w banku (...) S.A. (przeznaczone na spłaty rat za laptopa - zamknięte w dniu 26.09.2012 r.) oraz w G. (...) Banku (zamknięte w dniu 19.01.2015 r.).

W trakcie trwania małżeństwa uczestnicy postępowania nabyli do majątku wspólnego następujące ruchomości:

- samochód osobowy marki O. (...) rok produkcji 2008 o numerach rej. (...) wraz z kompletem opon o wartości (według stanu na dzień ustania wspólności a według cen z chwili dokonywania podziału) 10.400 zł brutto,

- konsolę do gier P.

- odkurzacz marki E.

- ławę szklaną.

- telewizor marki T. o wartości 500 zł,

- wkrętarkę z kompletem narzędzi o wartości 35 zł,

- drukarkę H. o wartości 1 zł,

- obraz,

- materac dmuchany,

- grill elektryczny o wartości 10 zł

- cukiernicę o wartości 50 zł

- meble do sypialni o wartości 1500 zł,

- lampę do salonu o wartości 400 zł,

- dwie torby podróżne o wartości 1 zł,

- nawilżacz powietrza o wartości 40 zł,

- antenę satelitarną z konwerterem o wartości 100 zł,

- nawigację T. Tom XXL o wartości 150 zł,

W toku postępowania wnioskodawca dokonał sprzedaży konsoli do gier P., odkurzacza marki E. oraz szklanej ławy za łączną kwotę 880 zł. Połowę tej kwoty (440 zł) przekazał uczestniczce postępowania.

Do majątku osobistego wnioskodawcy należy nawigacja marki T. T. (inna, niż wchodząca w skład majątku wspólnego) oraz CB Radio (...) o łącznej wartości 65 zł, które nabył on przed zawarciem związku małżeńskiego.

Do majątku osobistego uczestniczki wchodziły drugi ze zgłoszonych do podziału obrazów z napisem N. o wartości 50 zł (stanowiący jej prezent z wieczoru panieńskiego), rower stacjonarny o wartości 100 zł (stanowiący prezent dla niej od rodziców, wręczony w chwili gdy wnioskodawca się wyprowadził), kino domowe LG o wartości 100 zł (nabyte przez nią na raty przed zawarciem związku małżeńskiego), telewizor LG 48 cali o wartości 300 zł (nabyte przez nią na raty przed zawarciem związku małżeńskiego) oraz dwie kanapy z pufą o wartości 300 zł (darowane jej przez matkę w 2009r. jako prezent do nowego mieszkania)

Strony były również w posiadaniu Laptopa marki S. o wartości 50 zł, laptopa marki T. o nieustalonej wartości, dysku zewnętrznego o wartości 75 zł, oraz wiertarki udarowej z kompletem wiertel o wartości 65 zł, jednakże w chwili obecnej przedmioty te nie istnieją. Zostały utracone w nieustalonych okolicznościach.

W ocenie Sądu I instancji wnioski o dokonanie podziału majątku był zasadny.

Wobec spornych stanowisk stron co do wartości części zgłoszonych do podziału ruchomości (tj. samochodu osobowego oraz laptopa T.) oraz wysokości nakładów poniesionych na majątek osobisty uczestniczki Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa, ruchomości oraz mechaniki pojazdów. Sąd zwrócił uwagę, iż ostatecznie kwestionowana była jedynie opinia dotycząca wartości samochodu osobowego, jednakże zdaniem Sądu poniesione przez uczestniczkę zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie. Sąd zwrócił uwagę, iż uczestniczka już w dniu 08.12.2016 r. miała świadomość, że w ocenie wnioskodawcy pojazd ten wart jest 12.000 zł. Po nieudanej próbie sprzedaży pojazdu za tę kwotę zakwestionowała na rozprawie w dniu 16.01.2018 r. podawaną przez wnioskodawcę wartość wskazując ją na kwotę 15.000 zł. Do tego dnia miała wiedzę dotyczącą już zgromadzonego materiału dowodowego i przez dopuszczeniem dowodu z opinii niezłego mogła złożyć stosowne wnioski na okoliczność faktów, które mogłyby mieć wpływ na dokonaną przez biegłego wycenę. Uczyniła to dopiero po sporządzeniu opinii, będąc niezadowolona z jej treści. Złożone wnioski były już wówczas spóźnione w rozumieniu art. 207 §6 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.

Z uwagi na fakt, że wnioskodawca oraz uczestniczka w toku postępowania zbyli konsolę do gier P., odkurzacz marki E. oraz szklaną ławy i otrzymanymi w zamian środkami pieniężnymi podzielili się zgodnie, postępowanie w tym zakresie Sąd umorzył na podstawie art. 355 §1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.

Do majątku wspólnego w ocenie Sądu należało zaliczyć także zgromadzone przez byłych małżonków środki pieniężne na rachunkach bankowych na dzień ustania wspólności oraz równowartość środków zgromadzonych na polisie ubezpieczeniowej nr (...) o wartości 9.798,43 zł które wnioskodawczyni objęła w posiadanie i wydatkowała bez zgody wnioskodawcy. Sąd wskazał, iż w świetle zeznań stron, środki z tej polisy uczestniczka przeznaczyła na spłatę samodzielnie zaciągniętych pożyczek. Pożyczki te nie były zaciągane w związku z potrzebami rodziny, skoro uczestniczka na te potrzeby przeznaczyła m.in. część lokaty w kwocie 18.028,39 zł.

Sąd wskazał, iż zgodne stanowisko stron dotyczyło także części ruchomości początkowo zgłoszonych do podziału, które ostatecznie zdaniem byłych małżonków nie wchodziły majątku wspólnego, tj. dysk zewnętrzny T., urządzenie wielofunkcyjne L., fotel biurowy, laptop A., walizka podróżna oraz opony do samochodu. Ponieważ jednak żadne z uczestników postępowania nie cofnęło wniosku o podział tych ruchomości, wniosek w tym zakresie Sąd oddalił.

Sąd uznał, iż pozostałe ruchomości nie stanowiły majątku wspólnego.

W odniesieniu do nawigacji marki T. T., CB Radia (...) sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy, że przedmioty te nabył przed zawarciem związku małżeńskiego.

Za wiarygodne sąd uznał także zeznania uczestniczki co do nabycia do jej majątku osobistego ruchomości w postaci drugiego z obrazów podarowanych jej na wieczorze panieńskim, roweru stacjonarnego darowanego jej przez rodziców, kina domowego i telewizora LG 48 cali kupionego przez nią przed zawarciem małżeństwa, oraz podarowanego jej przez matkę przez zawarciem małżeństwa 2 kanap z pufą.

W ocenie Sądu na uwzględnienie nie zasługiwał wniosek o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodziły także środki na lokacie w banku (...) S.A. w kwocie 18.028,39 zł. Sąd wskazał, iż z zeznań uczestniczki w tym zakresie wynika, że kwotę tę wydatkowała ona częściowo o na potrzeby rodziny zaś część na spłatę kredytu na mieszkanie. W zakresie części wydatkowanej na potrzeby rodziny kwota ta w ogóle nie podlega uwzględnieniu, zaś w zakresie wydatkowania jej części na spłatę kredytu rozliczenie to zostało uwzględnione przy rozpoznawania niekwestionowanego przez wnioskodawczynię wniosku o rozliczenie wydatków w kwocie 63.607,14 zł poczynionych z majątku wspólnego na jej majątek osobisty .

W konsekwencji w tym zakresie Sąd wniosek oddalił.

Co do środków pieniężnych zgromadzonych na kontach bankowych Sąd przyznał je na rzecz ich dotychczasowych posiadaczy zaś równowartość środków na polisie ubezpieczeniowej na rzecz uczestniczki, która środki te już wydatkowała.

Odnosząc się do wniosku uczestniczki o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, to w ocenie Sądu wnioskodawczyni nie wykazała ani zaistnienia przesłanki związanej z ważnymi powodami ani zróżnicowania w przyczynianiu się do powstania wspólnego majątku.

Ponieważ wartość przyznanych wnioskodawcy przedmiotów (16.029,96 zł) była niższa od wartości przedmiotów przyznanych uczestniczce (18.281,01 zł) o 2.251,05 zł, na rzecz wnioskodawcy Sąd zasądził dopłatę w wysokości połowy tej kwoty czyli 1.125,52 zł. Sąd wskazał, iż zgodnie ze stanowiskiem stron wnioskodawca otrzymał dwa przedmioty bez obowiązku spłat. Stąd też nie było konieczności ustalania wartości tych przedmiotów.

Sąd uwzględnił wniosek o rozliczenie nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki w postaci kwoty 63.607,14 zł przeznaczonej na spłatę kredytu zaciągniętego przez uczestniczkę na zakup mieszkania.

Dodatkowo rozliczeniu przez Sąd podlegał nakład na majątek osobisty uczestniczki w postaci wydatkowania kwoty 27.190,03 zł na remont mieszkania uczestniczki.

Z kolei zdaniem Sądu Rejonowego, na uwzględnienie nie zasługiwał wniosek o rozliczenie „nakładów” na majątek osobisty uczestniczka w postaci wpłat na fundusz remontowy w spółdzielni mieszkaniowej za okres od dnia 4 września 2010 r. do dnia 16 października 2015 r. w łącznej wysokości 5.285 zł.

Sąd zwrócił uwagę, iż wpłacanie opłat z tytułu składek na fundusz remontowy w żaden sposób nie wpłynęło na wartość lokalu uczestniczki. Co więcej, zgromadzona na koncie tego lokalu kwota z tytułu składek na fundusz remontowy nie jest związana z lokalem uczestniczki w tym znaczeniu, że zabezpiecza potrzeby remontowe tylko tego konkretnego lokalu. Sąd wskazał także, że to uczestniczka swoim majątkiem osobistym zabezpieczała potrzeby mieszkaniowej całej rodziny. Tym samym czynione wydatki w tym zakresie (tj. opłaty eksploatacyjne jak i obowiązkowy fundusz remontowy) były przeznaczone niejako na potrzeby rodziny. W konsekwencji żądanie wnioskodawcy w tym zakresie jawi się jako niezasadne i oczywiście sprzeczne z podstawowymi zasadami sprawiedliwości.

Ostatecznie zatem, mając na uwadze poczynione z majątku wspólnego wydatki i nakłady w łącznej kwocie 90.797,17 zł (63.607,14 + 27.190,03), Sąd I instancji zasądził na rzecz wnioskodawcy połowę tej kwoty tj. 45.398,59 zł.

Wyznaczając termin płatności tej kwoty Sąd uznał, że termin 3 miesięcy jest wystarczającym na poczynienie przez uczestniczkę prób uzyskania takiej kwoty w drodze pożyczki bądź kredytu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. zasądając od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy połowę uiszczoną przez niego opłaty od wniosku, na podstawie art. 520 §1 k.p.c. Sąd oddalił wnioski o zasądzenie kosztów postępowania w pozostałym zakresie.

O nieuiszczonych kosztach sądowych (wynagrodzenie biegłych) Sąd orzekł na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 520 §1 kpc, nakazując ściąganie od wnioskodawcy i uczestniczki na rzecz Skarbu Państwa kwot odpowiednio 825,61 zł i 825,62 zł.

Uczestniczka wniosła apelację od powyższego postanowienia, zaskarżając je w części tj.:

1. w pkt VI w zakresie oddalenia wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym,
2. w pkt VII w zakresie zasądzenia od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy dopłaty w kwocie 1.125, 52 zł jak również rozliczenia wartości nakładów w łącznej kwocie 45.398, 59 zł poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki płatnych w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności,
3. w pkt IX poprzez oddalenie wniosków byłych małżonków w pozostałej części.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisu art. 5 k.c. poprzez dokonanie rozliczenia wydatku poczynionego z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki przeznaczonego na spłatę kredytu zaciągniętego przez uczestniczkę na zakup lokalu mieszkalnego od momentu zawarcia w dniu 04 września 2010 r. związku małżeńskiego do czasu uprawomocnienia się wyroku rozwodowego do dnia 16 października 2015 r. pomimo separacji faktycznej między małżonkami od dnia 5 września 2013 r., co jest sprzeczne z zasadami słuszności i poczucia sprawiedliwości,

2. naruszenie przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na treść postanowienia poprzez:

a) brak wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającego na przyjęciu, że udziały małżonków w ich majątku wspólnym są równe, podczas gdy uczestniczka jak również świadkowie w osobach A. K. (1) oraz L. K. w toku postępowania wskazywały na negatywne zachowania wnioskodawcy świadczące o większym stopniu przyczynienia się uczestniczki do powstania majątku wspólnego oraz ważne powody przemawiające za ustaleniem nierównych udziałów,

b) dowolną ocenę dowodów w postaci sporządzonych zestawień przepływów środków pieniężnych stanowiących załącznik do pisma pełnomocnika uczestniczki z dnia 18 listopada 2016 r. przelewanych na inne rachunki i wypłacane przez wnioskodawcę z jego rachunku w (...) Bank (...) S.A., jak również czynionych przez wnioskodawcę przelewów na poczet polisy A. K. (2),

c) błędną ocenę sytuacji finansowej, rodzinnej i majątkowej uczestniczki postępowania sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego i w rezultacie uznanie, że termin 3 miesięcy do spłaty jest wystarczającym na poczynienie prób uzyskania przez uczestniczkę zasądzonej na rzecz wnioskodawcy kwoty w drodze pożyczki bądź kredytu,

3. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, co mogło mieć wpływ na wynik postępowania, tj. art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez niezasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania pojazdów.

W oparciu o powyższe zarzuty wniosła o:

1. zmianę postanowienia w pkt VI poprzez ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym odpowiednio dla wnioskodawcy 4/10, dla uczestniczki 6/10, w pkt VII poprzez zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy tytułem dopłaty kwotę 900,42 zł oraz kwotę 25.891,46 zł poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki nakładów i wydatków płatną w trzech równych ratach co 6 miesięcy każda począwszy od uprawomocnienia się orzeczenia, oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwoty 217.807,87 zł płatnej w 3 równych ratach co 6 miesięcy każda począwszy od uprawomocnienia się orzeczenia,

ewentualnie

2. zmianę postanowienia w pkt VII poprzez zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy tytułem dopłaty kwotę 1.125,52 zł oraz kwotę 32.364,33 zł tytułem nakładów i wydatków poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki, tj. łączną kwotę 33.489,85 zł płatną w trzech równych ratach co 6 miesięcy każda począwszy od uprawomocnienia się orzeczenia.

Wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od uczestniczki zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki zasługiwała na uwzględnienie w niewielkiej części.

Sąd II instancji co do zasady podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne i prawne poczynione przez Sąd Rejonowy, poza przyjętym terminem uiszczenia dopłaty, który uznano za zbyt krótki. W szczególności Sąd I instancji prawidłowo ustalił skład i wartość majątku wspólnego, jak również wysokość przysługującej wnioskodawcy dopłaty.

Wbrew twierdzeniom apelującej, w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy (poza wspomnianym wyżej wyjątkiem, który omówiony zostanie na końcu rozważań) dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś podniesione w tym zakresie w apelacji zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami Sądu pierwszej instancji.

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Jedynie to może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99).

Podzielenie powyższych wskazań nie pozwala na odmienną, niż uczynił to Sąd Rejonowy ocenę materiału dowodowego. Dla zachowania klarowności wyводу należy odnieść się oddzielenie do każdego z zarzutów apelacyjnych, które zdaniem uczestniczki czynią zaskarżone orzeczenie nieprawidłowym.

1. Kwestia nierównych udziałów w majątku wspólnym i rozliczenia kwot nieprzeznaczonych przez wnioskodawcę na potrzeby rodziny zgłoszonych w piśmie z 18.11.2016 r.

W przepisie art. 43 § 1 k.r.o. ustawodawca wprost stwierdza, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Oznacza to, że równość udziałów następuje z mocy samego prawa. Zasada równych udziałów w majątku wspólnym obowiązuje bez względu na stopień, w jakim każde z małżonków przyczyniało się do powstania majątku wspólnego i bez względu na przyczyny ustania wspólności. Zasada równości udziałów w majątku wspólnym może jednak zostać z ważnych powodów zmodyfikowana, na żądanie każdego z małżonków, przez wskazanie, że udział jednego z małżonków jest większy niż udział drugiego. Wielokrotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślano jednak, że odejście od zasady równości udziałów możliwe jest jedynie wtedy, gdy małżonek, przeciwko któremu skierowane jest żądanie, w sposób rażąco i uporczywy nie przyczynia się do powstania bądź powiększenia majątku wspólnego stosownie do swoich sił i możliwości zarobkowych. Nie w każdym zatem przypadku istnienia różnicy w przyczynianiu się do powiększania majątku wspólnego przepis art. 43 § 2 k.r.o. powinien znaleźć zastosowanie (vide: postanowienie SN z 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP 1974, nr 11, poz. 189, i postanowienie SN z 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72, OSNCP 1973, nr 10, poz. 174). Ważnym powodem ustalenia nierównych udziałów może być, poza niewłaściwym zachowaniem jednego z małżonków, także długotrwała separacja faktyczna małżonków, zwłaszcza przez nich uzgodniona i akceptowana, podczas której każde z nich gospodarowało samodzielnie i dorabiało się niejako „na własny rachunek”. O istnieniu ważnych powodów nie przesądza jednak obciążająca jedno z małżonków wina za rozkład pożycia małżeńskiego, stwierdzona w wyroku rozwodowym lub orzekającym separację, ani ustalenie w wyroku unieważniającym małżeństwo, że jedno z małżonków zawarło je w złej wierze. Sam fakt, że jedno z małżonków popełniło przestępstwo i zostało za nie prawomocnie skazane, nie jest również wystarczającym powodem do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Za ważne powody uznane mogą być również: fakt trwonienia majątku przez jednego z małżonków, alkoholizm, narkomania, hazard, a nawet dokonywanie zbyt ryzykownych operacji finansowych. Podkreślić też trzeba, że sensowne byłoby ograniczenie czasowe oceny ważnych powodów z art. 43 k.r.o. w taki sposób, by doniosłość prawną miały tylko takie powody, które powstały w czasie trwania małżeństwa. Należałoby więc wykluczyć takie okoliczności, które zaistniały po ustaniu małżeństwa lub wcześniejszego zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej. Wydaje się bowiem, że ważne powody w rozumieniu art. 43 k.r.o. to zdarzenia i okoliczności, które należy oceniać przede wszystkim w relacji między małżonkami, a jeżeli nie dotyczą bezpośrednio ich relacji (jak np. utrata pracy), to powinny przynajmniej nastąpić w czasie trwania ich małżeństwa.

Nie byłoby słuszne, gdyby zdarzenia zachodzące po rozwodzie czy zniesieniu wspólności majątkowej wpływały niejako «z mocą wsteczną» na ukształtowanie udziałów w majątku, który powstawał w czasie trwania małżeństwa. Z chwilą ustania małżeństwa bądź zniesienia wspólności, wspólność majątkowa małżeńska stanowi «zamknięty rozdział» i jeżeli do tej pory nie wystąpiły powody dla ukształtowania nierównych w niej udziałów małżonków, to te, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 43 § 1 k.r.o., są równe i wysokości tej nie można już zmienić na podstawie późniejszych zdarzeń. Podkreślić też trzeba, że przepis art. 43 k.r.o., poza tym że w § 1 wprowadza zasadę równości udziałów w majątku wspólnym, to wprowadza również domniemanie równego przyczyniania się małżonków do powstania ich majątku wspólnego. W związku z tym to na małżonku wnoszącym o ustalenie nierównych udziałów w tym majątku spoczywa ciężar dowodu, że nie tylko zaszły ważne powody, ale i że jego stopień przyczyniania się do powstania majątku wspólnego był wyższy niż współmałżonka (art. 6 k.c.). Ponadto jednolicie w orzecznictwie przyjmuje się, że obie wskazane powyżej przesłanki (ważne powody oraz różny stopień przyczyniania się do powstania majątku wspólnego) muszą występować łącznie. Spełnienie tylko jednej z tych przesłanek czyni niemożliwym uwzględnienie zarzutu ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Ponadto podkreślić należy, że różny stopień przyczyniania się jest prawnie istotny tylko wtedy, gdy różnica ta jest znaczna albo przynajmniej wyraźnie uchwytana.

Uwzględniając powyższe uwagi teoretyczne Sąd Okręgowy zgadza się z oceną Sądu Rejonowego co do tego, że żądanie uczestniczki w zakresie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym nie zasługiwało choćby na częściowe uwzględnienie.

Nie sposób w sprawie dostrzec choćby zarysu możliwości ustalenia, że udział wnioskodawcy w majątku wspólnym jest niższy od wkładu byłej żony. W szczególności podstawy takiej konstatacji nie mogły stanowić zeznania matki i siostry apelującej, gdyż ich subiektywizm i zaangażowanie po jednej ze stron sporu jest aż nazbyt widoczne. Nadto krótki czas trwania związku małżeńskiego (niewiele ponad 5 lat) nie pozwolił na zgromadzenie majątku wspólnego dużej wartości, a co nie jest kwestionowane, majątek dorobkowy przeznaczony był w znacznej mierze bądź na pomnożenie substancji majątku osobistego uczestniczki (remont jej lokalu mieszkalnego), bądź na pomniejszenie jej pasywów (spłata z majątku wspólnego kredytu obciążającego jedynie skarżącą). Są to kwoty niebagatelne (łącznie 90.797,17 zł), które przeczą okoliczności trwonienia przez wnioskodawcę majątku wspólnego na cele oceniane negatywnie z etycznego punktu widzenia. Zazwyczaj małżonkowie dopiero po usankcjonowaniu związku nabywają prawo do lokalu, spłacając kredyt w trakcie trwania małżeństwa. W ten sposób przyczyniają się do powiększenia majątku wspólnego w formie zmniejszenia pasywów i uzyskania składnika majątkowego nieobciążonego prawami rzeczowymi. Tymczasem w przypadku małżonków K. do osiągnięcia takiego celu nie dążono nie z uwagi na brak zaangażowania wnioskodawcy, lecz z powodu przeznaczania znacznej części środków z majątku wspólnego na pomniejszenie zobowiązania uczestniczki.

Warto dalej podkreślić, że przez cały okres trwania związku małżeńskiego apelująca nie występowała względem męża z roszczeniami, o których mowa w art. 28 k.r.o. czy 40 k.r.o. Nie żądała również sądowego ustanowienia rozdzielności majątkowej (art. 52 k.r.o.). Oczywistym jest przy tym, że z momentem separacji faktycznej małżonków każde z nich pokrywało swoje koszty utrzymania ze środków pochodzących formalnie z majątku wspólnego (vide wypłaty wnioskodawcy z bankomatu, których rozliczenia niezasadnie żąda apelująca). Trudno jednak obecnie dokonywać dokładnego matematycznego rozliczenia tych wydatków, a tym bardziej zarzucać wnioskodawcy trwonienie zarabianych środków, skoro na bieżąco uczestniczka w drodze wspomnianych wcześniej powództw nie reagowała.

Nie może stanowić przesłanki ustalenia nierównych udziałów brak porozumienia małżonków co do zakresu opieki nad dzieckiem i sposobu spędzania wolnego czasu przez wnioskodawcę. Zarzuty takie mogły być co najwyżej oceniane jako zmierzające do ustalenia winy w rozkładzie pożycia, a nie tego przecież dotyczy niniejsze postępowanie.

Za podstawę ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym nie można przyjąć rzekomego „wyprowadzania” przez wnioskodawcę środków na rachunki osób trzecich. W szczególności kwestia pieniędzy przelewanych dla (...) S.A. w ramach prowadzonej przez K. K. (1) działalności gospodarczej (załącznik nr 3 k. 657-665) jest tak oczywista, że zarzuty skarżącej dotyczące konieczności rozliczenia kwoty 320.451,53 zł z tego tytułu trudno nawet rzeczowo ocenić.

Podejmując taką próbę można jedynie zaryzykować twierdzenie, iż ewenementem na skalę światową byłby przypadek przelewania przez ponad 5 lat przez osobę fizyczną znacznych kwot pieniężnych na rachunek bankowy ubezpieczyciela celem ich ukrycia przed współmałżonkiem na wypadek postępowania o podział majątku wspólnego.

Podobnie czynienie drobnych przelewów na rzecz rodziny, opłacanie karty B., czynszu najmu lokalu zajmowanego po wyprowadzeniu się, nie mogą świadczyć o trwonieniu majątku wspólnego. Zarówno uczestniczka, jak i wnioskodawca korzystali z profesjonalnej pomocy prawnej w okresie sprawy rozwodowej, toteż i środki wydatkowane z majątku wspólnego na opłacenie pełnomocników nie mogą być uznane za możliwe do rozliczenia. Wnioskodawca wskazał przy tym w sposób logiczny i spójny, iż część przelewów z załącznika nr 1 (k. 655 – 655 v.) stanowiła rozliczenie z kontrahentami czy rodziną. Skoro uczestniczka wyjaśnienia takie kwestionowała nic nie stało na przeszkodzie, by przejawiała inicjatywę dowodową zmierzającą do wyjaśnienia spornych kwestii, czego zaniechała.

Tym samym za nieskuteczne uznano zarzuty dotyczące ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym oraz rozliczenia środków wskazanych w piśmie z 18 listopada 2016 r. jako wchodzących w skład majątku wspólnego i zużytych przez wnioskodawcę z naruszeniem przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego o zarządzie majątkiem dorobkowym.

2. wartość samochodu osobowego O. (...) w kontekście oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił wartość rzeczonoego pojazdu w oparciu o jego stan istniejący na datę orzekania. Nie jest słuszny zarzut apelacyjny dotyczący konieczności wyceny auta wedle kondycji z 2015 r. Jest tak z tej prostej przyczyny, że w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami skład majątku wspólnego ustala się według chwili ustania wspólności majątkowej, a jego wartość według stanu tego majątku oraz cen w chwili dokonywania podziału (por. uchwała SN z 23.02.2018 r., III CZP 103/17).

Oczywistym jest, że użytkowanie pojazdu wiąże się permanentnie z narażeniem na uszkodzenia, zwiększeniem przebiegu, zużyciem technicznym. Nie byłoby zatem ani celowe, ani logiczne, ustalanie wartości samochodu na okres ustania wspólności ustawowej, gdyż stałoby to w sprzeczności z zasadą aktualności orzekania wynikającą z art. 316 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Umknęło nadto skarżącej, iż Sąd Rejonowy w pewnym stopniu jej postulaty uwzględnił, gdyż posiłkując się opinią biegłego ustalił wartość O. na 11.300 zł, tj. bez ubytków wartości powstałych wskutek dwóch kolizji z 2017 r., gdyż wówczas jego wartość wynosiłaby 10.400 zł.

3. Rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki.

Treść uzasadnienia apelacji i jej zarzutów prowadzi do wniosku, iż skarżąca nie podważa konieczności rozliczenia tych nakładów w zakresie remontu mieszkania przeprowadzonego w 2011 r. i rat kredytu spłaconych od zawarcia związku małżeńskiego do 5 września 2013 r. Podważa natomiast celowość rozliczania wydatków z majątku wspólnego na osobisty od momentu opuszczenia lokalu przez wnioskodawcę do uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Nie kwestionuje wysokości dokonanego wydatku, wnosząc o zastosowanie art. 5 k.c. i nierozliczanie kredytu spłaconego w okresie separacji faktycznej.

Jak podnosi się w orzecznictwie, w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd ustala wartość nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków bez względu na inicjatywę dowodową uczestników postępowania. Wskazuje się, że skoro dla orzeczenia o zwrocie wydatków i nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków nie jest potrzebny osobny wniosek, nie można uzależnić od inicjatywy dowodowej uczestników postępowania ani ustalenia, że wydatki i nakłady zostały poczynione, ani też jaka jest ich wartość. W sprawie o podział majątku wspólnego sąd obowiązany jest z urzędu ustalić, czy i jakie wydatki i nakłady poczynione zostały z majątku wspólnego na majątek osobisty i jaka jest ich wartość oraz obowiązany jest orzec o ich zwrocie (por. uchwała SN z 21.02.2008 r., III CZP 148/07).

Zasadą jest zatem, iż nakłady i wydatki z majątku wspólnego na osobisty podlegają rozliczeniu w sprawie o podział majątku dorobkowego. Nie jest obecnie podważane, że dopłaty należne byłemu małżonkowi mogą zostać pomniejszone z powołaniem się na dyspozycję art. 5 k.c. Klauzula generalna zasad współżycia społecznego nie może natomiast niweczyć samego zaliczenia danego składnika majątku jako wspólnego. Stąd w omawianym zakresie uczestniczka mogła zasadniczo domagać się obniżenia kwoty zasądzonej dla wnioskodawcy, nie zaś pominięcia w rozliczeniach wydatku, który Sąd zobowiązany jest uwzględnić z urzędu.

Powyższa dywagacja nie zmienia oceny bezpodstawności stanowiska uczestniczki o konieczności zastosowania w sprawie art. 5 k.c. jako podstawy obniżenia dopłaty (rozliczenia wydatków).

Orzecznictwo sądowe, wykładając pojęcie zasad współżycia społecznego, koncentruje jego zakres przede wszystkim na regułach moralnych, a także na niektórych obyczajowych (por. np. wyr. SN z 26.10.2000 r., II CKN 956/99, MoP 2001, Nr 6, poz. 352; wyr. SN z 13.10.1999 r., I PKN 296/99, OSNAPiUS 2001, Nr 4, poz. 114; wyr. SN z 6.5.1998 r., II CKN 734/97, OSNC 1999, Nr 2, poz. 25; wyr. SA w Katowicach z 17.8.1994 r., I ACr 312/94, OSA 1995, Nr 5, poz. 30). Odwołanie się do zasad współżycia społecznego oznacza odwołanie się do idei słuszności w prawie i do powszechnie uznawanych wartości w kulturze naszego społeczeństwa, a przez zasady współżycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania (tak np. wyr. SN z 8.5.2014 r., V CSK 322/13, Legalis). Jak wskazano w wyr. SA w Łodzi z 22.4.1992 r. (I ACr 132/92, OSA 1993, Nr 5, poz. 34) "zasady współżycia społecznego to odrębne od norm prawnych reguły postępowania wiążące się ściśle z normami moralnymi oraz normami obyczajowymi". Trafnie jednak wskazuje się w literaturze, że sam obyczajowy charakter normy nie wystarczy do zakwalifikowania wyznaczonego przez nią zachowania jako zasady współżycia społecznego (por. P. Machnikowski, Swoboda umów, s. 263–264). Wskazuje się też, że zasady współżycia społecznego to nieskodyfikowane powszechne normy postępowania, funkcjonujące aktualnie w społeczeństwie polskim i mające na celu ochronę społecznie akceptowanych wartości (czyli stanów rzeczy) lub dóbr niematerialnych. Zasady te mają silne zabarwienie aksjologiczne, co zbliża je do norm moralnych (wyr. SA w Katowicach z 12.5.2015 r., I ACa 98/15, Legalis).

Innymi słowy, zastosowanie klauzuli z art. 5 k.c. może wchodzić w rachubę, gdy korzystanie przez uprawnionego z prawa podmiotowego prowadzić będzie do skutków trudnych do pogodzenia z powszechnie przyjętymi regułami słuszności, czy sprawiedliwości.

Na tle okoliczności sprawy takiego skutku stwierdzić nie można, gdyż jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy, uczestniczka po wyprowadzeniu się męża spłaciła częściowo obciążający ją kredyt hipoteczny ze środków pochodzących z likwidacji lokaty w (...) S.A. w kwocie 18.028,39 zł. Nadto część rzeczonych oszczędności przeznaczyła na zaspokojenie potrzeb rodziny co oznacza, że korzystała z majątku wspólnego z wyłączeniem wnioskodawcy. Sąd I instancji słusznie uznał zatem, że choć sama kwota lokaty nie podlega rozliczeniu, to już sam fakt czynienia z niej wydatków na pomniejszenie osobistych zobowiązań skarżącej pozwala na rozliczenie wydatków z majątku wspólnego na osobisty. Brak jest tym samym podstaw do uznania żądania wnioskodawcy za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, skoro uczestniczka w okresie separacji faktycznie samodzielnie rozdysonowała kwotę o wysokości niewiele niższej od przeznaczonej na spłatę kredytu. Tymczasem w orzecznictwie przyjmuje się dość konsekwentnie, że na nadużycie prawa nie powinien powoływać się ten, kto sam zachowuje się w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (por. wyr. SN z 12.6.2013 r., II CSK 632/12, Legalis; wyr. SN z 4.1.1979 r., III CRN 273/78, Legalis; wyr. SN z 9.3.1972 r., III CRN 566/71, Legalis; wyr. SA w Białymstoku z 13.2.2013 r., I ACa 843/12), a taki zarzut może być apelującej postawiony.

4. Termin uiszczenia dopłaty oraz wydatków i nakładów z majątku wspólnego na osobisty.

Zgodnie z art. 212 § 3 k.p.c., jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W razie rozłożenia dopłat i spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekraczać lat dziesięciu. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie sąd na wniosek dłużnika może odroczyć termin zapłaty rat już wymagalnych.

W orzecznictwie przyjmuje się, że władza dyskrecyjna sądu w kształtowaniu sposobu zapłaty dopłat lub spłat jest bardzo szeroka. Artykuł 212 KC nie stwarza jednak sądowi możliwości zaniechania zasądzenia spłaty ani obniżenia jej wysokości wynikającej z wartości udziałów (por. post. SN z 25.5.1998 r., I CKN 684/97, Legalis). Ponadto, jak wywiódł SN w post. z 12.4.2001 r. (II CKN 658/00, OSNC 2001, Nr 12, poz. 179), konstytucyjna zasada równej dla wszystkich współwłaścicieli ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji RP) wyłącza oznaczenie terminu i sposobu uiszczenia spłaty bez uwzględnienia uzasadnionego interesu dotychczasowego współwłaściciela uprawnionego do tej spłaty.

Termin uiszczenia dopłaty musi uwzględniać interesy obu stron, tj. przyszłego wierzyciela oraz dłużnika. Nie bez znaczenia jest nie tylko sytuacja materialna i rodzinna stron, ale i czas trwania postępowania. W szczególności osoba zobowiązana do uiszczenia świadczenia pieniężnego powinna czynić starania zmierzające do uzyskania środków finansowych.

Jak wynika z oświadczenia apelującej złożonego na rozprawie apelacyjnej, ma ona zaoszczędzone około 10 – 15.000 zł, zaś do pełnej spłaty wnioskodawcy potrzebuje około roku.

W tych warunkach Sąd Okręgowy uznał, iż jest ona w stanie uiścić pierwszą ratę w kwocie 16.524,11 zł w terminie ustalonym przez Sąd I instancji, tj. 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia. Pozostała część dopłaty w wysokości 30.000 zł winna zostać opłacona do końca 2019 r., co uwzględnia zarówno interesy wnioskodawcy, jak i daje czas uczestnicze na zgromadzenie potrzebnych środków w postulowany przez nią sposób (pożyczka od rodziny, banku, itp.).

Mając powyższe okoliczności na uwadze należało po myśli art. 386 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie VII, zaś w pozostałym zakresie apelację oddalić (art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c., mając na uwadze okoliczność, iż w sprawach o podział majątku wspólnego nie występuje sprzeczność interesów, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., niezależnie od stanowiska stron i zgłaszanych przez nie twierdzeń i wniosków w przedmiocie składu, wartości i sposobu podziału majątku wspólnego.

Bożena Charukiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska